

Séria úloh 4A: Injekcia, surjekcia, bijekcia, inverzná funkcia

Úloha 1. Zistite, či je funkcia $z = h(y)$ injektívna. Ak áno, nájdite k nej inverznú funkciu a určte definičné obory oboch funkcií.

a) $z = \log_2(y - 3) + 5$

b) $z = y^4 - 1$

c) $z = e^{y-1} - 1$

d) $z = e^{1-y^2} - 1$

e) $z = \sqrt{|y - 1|}$

f) $z = \frac{1-y}{1+y}$

g) $z = \frac{3-\sqrt{y}}{1-2\sqrt{y}}$

h) $z = 3^{5-\arctg(2y+1)}$

i) $z = 2 - \arccos(4y + 3)$

Úloha 2. Nech $\varphi : A \rightarrow B$, $f : C \rightarrow D$. Rozhodnite o pravdivosti nasledujúcich tvrdení a ich pravdivosť, resp. nepravdivosť odôvodnite.

- a) Ak φ, f sú rastúce, tak $f \circ \varphi$ je rastúca.
- b) Ak φ je rastúca a f je klesajúca, tak $f \circ \varphi$ je klesajúca.
- c) Ak φ je klesajúca a f je rastúca, tak $f \circ \varphi$ je klesajúca.
- d) Ak φ, f sú klesajúce, tak $f \circ \varphi$ je rastúca.
- e) Ak φ, f sú surjektívne, tak $f \circ \varphi$ je surjektívna.
- f) Ak φ, f sú bijektívne, tak $f \circ \varphi$ je bijektívna.
- g) Ak φ, f sú ohraničené, tak $f \circ \varphi$ je ohraničená.
- h) Ak f je ohraničená, tak $f \circ \varphi$ je ohraničená.

Úloha 3. Nech φ, ψ sú funkcie. Rozhodnite o pravdivosti nasledujúcich tvrdení a ich pravdivosť, resp. nepravdivosť odôvodnite.

- a) Ak φ, ψ sú rastúce, tak aj $\varphi + \psi$ je rastúca.
- b) Ak φ, ψ sú neohraničené, tak aj $\varphi \cdot \psi$ je neohraničená.
- c) Ak φ, ψ sú ohraničené, tak aj $\varphi - \psi$ je ohraničená.
- d) Ak φ je ohraničená, tak aj $|\varphi|$ je ohraničená.
- e) Ak φ je rastúca, tak aj $\bar{\varphi}$ je rastúca.

Úloha 4 (*). Dokážte, že každú funkciu je možné napísať ako zloženie injektívnej a surjektívnej funkcie, t.j. pre každú funkciu $f : X \rightarrow Y$ existuje množina Z , injektívna funkcia $h : Z \rightarrow Y$ a surjektívna funkcia $g : X \rightarrow Z$ také, že $f = h \circ g$.

Úloha 5. Dokážte, že ak sú obe funkcie f, g párne, resp. nepárne, potom funkcie $f \cdot g, \frac{f}{g}$ a $\frac{g}{f}$ (ak sú definované) sú párne.

Úloha 6. Nech $f, g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, kde f je kladná rastúca a g je záporná klesajúca funkcia. Aké vlastnosti majú funkcie $f + g, f - g, f \cdot g, f/g, f \circ g$ a $g \circ f$? Svoje tvrdenia zdôvodnite!

Úloha 7. Určte všetky hodnoty parametra $a \in \mathbb{R}$, pre ktoré

- a) je funkcia $h : y = ax - a^2$ klesajúca;
- b) funkcia $g : y = ax^2 + 4$ zobrazuje interval $\langle -3, 3 \rangle$ na interval $\langle 1, 13 \rangle$;
- c) je funkcia $k : y = \left(\frac{a+1}{3}\right)^x$ klesajúca, resp. rastúca.

Odporúčané úlohy na precvičenie: 1 c, d, h, 2, 7 a